

1 Vertrouwen op beleid

Uitspraak: Hoge Raad 7 januari 1970, nr. 16.201
Vindplaats: AX6845
Onderwerp: Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
Bron: BNB 1970/78

SAMENVATTING

Voorafgaande beslissing: Gerechtshof Amsterdam 23 januari 1969

Belanghebbende beroept zich op de memorie van toelichting. Afwijken daarvan leidt niet tot nietigheid van de wettelijk juiste aanslag. Wel mocht belastingplichtige vertrouwen ontlenen aan ministeriële resoluties.

UITSPRAAK

HOGE RAAD

...

dat, indien belasting die op aangifte behoort te worden voldaan of afgedragen, niet is betaald, de Inspecteur met toepassing van art. 20, lid 1, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen de te weinig geheven belasting kan naheffen, doch ook de vrijheid heeft, alvorens tot naheffing over te gaan, de belastingpl. door een aanmaning in de gelegenheid te stellen alsnog vrijwillig aan zijn verplichtingen te voldoen;

dat het volgen van deze laatste weg voor de belastingplichtige in zoverre gunstiger is, dat, terwijl in een nah.aanslag ingevolge art. 20 een verhoging moet worden begrepen, volgens art. 22 bij vrijwillige, zij het te late betaling, een verhoging weliswaar kan, maar niet hoeft te worden opgelegd;

dat belangh. zich voor haar betoog dat de Insp. de onderhavige naheffingsaanslag niet had mogen opleggen zonder haar eerst door een aanmaning in de gelegenheid te hebben gesteld aan haar verplichtingen te voldoen, voor het Hof heeft beroepen op de Memorie van Toelichting op het ontwerp voor de Algemene wet inzake rijksbelastingen, waarin met betrekking tot art. 20 wordt medegedeeld dat in overeenstemming met de bestaande praktijk ook onder de werking van dit artikel bij niet tijdige voldoening of afdracht eerst tot naheffing zal worden overgegaan, indien ook na aanmaning geen betaling volgt;

dat het Hof naar aanleiding van dit beroep terecht heeft overwogen dat op zich zelf de afwijking van het in de genoemde plaats in de Memorie van Toelichting tot uitdrukking gebrachte voornemen de nietigheid van een in overeenstemming met de voorschriften van de wet opgelegde aanslag nog niet meebrengt;

dat belanghebbende zich echter mede heeft beroepen op ministeriële resoluties die de Insp. zouden voorschrijven in een geval als het onderhavige geen naheffingsaanslag op te leggen, alvorens de belastingplichtige door een aanmaning in de gelegenheid te hebben gesteld vrijwillig aan zijn verplichtingen te voldoen;

dat het Hof op het desbetreffende beroep heeft geantwoord dat aan het Hof geen in de Staatscourant of het Staatsblad geplaatste voorschriften bekend waren welke zouden medebrengen dan een naheffings-aanslag als de onderhavige eerst na een aanmaning zou mogen worden opgelegd en dat overigens ambtelijke voorschriften zich niet lenen voor toepassing door de belastingr.;

dat de aan bovenstaande overweging ten grondslag liggende opvatting van de taak van de belastingrechter in gevallen als het onderhavige echter niet juist is; dat toch de taak van de belastingr. bij zijn beoordeling van de rechtmatigheid van de aanslag niet is beperkt tot de vraag of de Inspecteur is gebleven binnen de door de wet gestelde grenzen, maar voor diens ingrijpen evenzeer plaats is, indien de wijze waarop de Inspecteur zijn bevoegdheden heeft gehanteerd, anderszins in strijd is met het recht, doordat daarbij niet is gehandeld in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur welke daarbij moeten worden in acht genomen;

dat zulks het geval is, indien daarbij kennelijk tekort is gedaan aan het vertrouwen dat de belastingplichtige ten aanzien van de door de belastingadministratie te volgen gedragslijn heeft mogen ontleen aan uitlatingen van de voor die dienst verantwoordelijke overheidsorganen, als kunnen zijn vervat in ministeriële resoluties, welke, al werden zij noch in het Staatsblad, noch in de Staatscourant opgenomen, met medewerking of goedvinden van de belastingdienst zijn gepubliceerd en aldus ter kennis van het publiek zijn gekomen;

dat het Hof het beroep dat belanghebbende heeft gedaan op de door haar bedoelde resoluties, dus op een onjuiste grond heeft verworpen;

dat de bestreden uitspraak derhalve niet in stand kan blijven;

2 Schrijf- of tikfout

Uitspraak:	Hoge Raad 6 juni 1973, nr. 17.106
Vindplaats:	AX4669
Onderwerp:	Navordering, naheffing, aangifteverplichtingen
Bron:	BNB 1973/161

SAMENVATTING

Voorafgaande beslissing: Gerechtshof 's-Gravenhage 29 december 1972

Uitzondering op eis van nieuw feit. Navordering mogelijk bij schrijf- of tikfout die door inspecteur niet kan zijn beoogd en onmiddellijk als zodanig voor belastingplichtige kenbaar is.

UITSPRAAK

HOGHE RAAD

...

dat uit 's Hofs uitspraak blijkt: dat belanghebbende over het jaar 1969 een belastbaar inkomen aangaf van f 285 695,99 en dat hij een voorlopige aanslag in de inkomstenbelasting voor dat jaar had ontvangen

ten bedrage van f 179 322; dat hij daarna in de inkomstenbelasting voor dat jaar werd aangeslagen naar een belastbaar inkomen van f 29 119 voor een bedrag aan belasting van f 6908 met teruggave van f 172 438; dat zulks daardoor is veroorzaakt dat een ambtenaar van het Centraal bureau administratie heffing rijksbelastingen te Apeldoorn bij het ter verduidelijking opnieuw schrijven van het bedrag van het belastbare inkomen op de door de Inspecteur toegezonden elementennota ten bedrage van f 291 119 abusievelijk een van de cijfers 1 wegliet; dat de Inspecteur belanghebbende twee dagen na de verzending van het aanslagbiljet ervan in kennis stelde, dat de aanslag berustte op een administratieve fout (mitsdien een ambtelijk verzuim); dat belanghebbende dit zelf reeds had bemerkt;

dat, voor het geval enig feit grond oplevert voor het vermoeden dat een aanslag tot een te laag bedrag is vastgesteld, blijkens artikel 16, lid 1, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen de hoofdregel is, dat de te weinig geheven belasting kan worden nagevorderd,

dat hierop blijkens de laatste volzin van artikel 16, lid 1, slechts deze uitzondering bestaat, dat een feit, dat de inspecteur bekend was of bekend had kunnen zijn, geen grond tot navordering kan opleveren;

dat deze uitzondering bedoeld is voor – en mitsdien, gelet op de hoofdregel, geacht moet worden te zijn beperkt tot – die gevallen, waarin een aanslag bij de belastingplichtige de indruk kan wekken te berusten, wat de inkomstenbelasting betreft, op een – zij het mogelijk onjuiste – vaststelling van het belastbare inkomen door de inspecteur;

dat onder deze uitzondering echter niet kan worden begrepen een geval als het onderhavige, waarin bij het vaststellen van de aanslag het belastbare inkomen – dat naar onbetwist is niet f 29 119 maar f 291 119 bedroeg – zonder enige denkbare reden werd gesteld op ongeveer een tiende deel van het aangegeven belastbare inkomen en waarin duidelijk was – en door belanghebbende blijkens 's Hofs vaststelling ook onmiddellijk is begrepen – dat zulks berustte op een schrijf- of tikfout of daarmee gelijk te stellen vergissing; dat het beroep van belanghebbende op de laatste volzin van artikel 16, lid 1, dan ook moet worden verworpen, het Hof een juiste beslissing heeft gegeven, en het door belanghebbende aangevoerde niet tot cassatie kan leiden;

3 Doorbraakarrest

Uitspraak:	Hoge Raad 12 april 1978, nr. 18.452
Vindplaats:	AX3264
Onderwerp:	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
Bron:	BNB 1978/135 (zie ook nr. 18.464, BNB 1978/136 en nr. 18.495, BNB 1978/13)

SAMENVATTING

Voorafgaande beslissing: Tariefcommissie 2 november 1976

De aanslag behoort overeenkomstig ministeriële resoluties te worden vastgesteld, ook al zou de wet niet een bepaalde beleidsvrijheid laten.

UITSpraak

Hoge Raad

...

O. daaromtrent:

dat de taak van de belastingrechter bij zijn beoordeling van de rechtmatigheid van de aanslag niet is beperkt tot de vraag of de Inspecteur is gebleven binnen de door de wet gestelde grenzen, maar voor diens ingrijpen evenzeer plaats is indien de wijze waarop de Inspecteur zijn bevoegdheden heeft gehanteerd anderszins in strijd is met het recht, doordat daarbij niet is gehandeld in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur welke daarbij moeten worden in acht genomen;

dat onder omstandigheden strikte toepassing van de wet, waaruit de belastingschuld rechtstreeks voortvloeit, in die mate in strijd kan komen met een of meer beginselen van behoorlijk bestuur, dat die toepassing achterwege dient te blijven:

dat in het algemeen de vraag onder welke omstandigheden dit laatste zich voordoet van geval tot geval moet worden beantwoord door afweging van het beginsel dat de wet moet worden toegepast tegen een of meer in aanmerking komende beginselen van behoorlijk bestuur;

dat het een beginsel van behoorlijk bestuur is dat de administratie verwachtingen, welke zij bij een belanghebbende ten aanzien van een door haar te volgen gedraglijn heeft opgewekt en waarop deze zich in redelijkheid tegenover haar mag beroepen, honoreert;

dat aan dit beginsel bij een afweging als voormeld doorslaggevende betekenis moet worden toegekend indien een belastingplichtige zodanig vertrouwen heeft mogen ontlenen aan uitlatingen, afkomstig van voor de belastingdienst verantwoordelijke bewindslieden, als kunnen zijn vervat in ministeriele resoluties, welke, al werden zij noch in het Staatsblad noch in de Staatscourant opgenomen, met medewerking of goedvinden van de belastingdienst zijn gepubliceerd en aldus ter kennis van het publiek zijn gekomen;

dat immers de voor de belastingdienst jegens de volksvertegenwoordiging verantwoordelijke bewindslieden bevoegd zijn om, desgeraden, in door de wetgever niet voorziene of althans in de wet niet specifiek geregelde gevallen – bij voorbeeld ter wille van de eenvormigheid van uitlegging of toepassing van de belastingwetgeving, ter bevordering van haar praktische uitvoerbaarheid en hanteerbaarheid, om een aan de wet ten grondslag liggend beginsel beter tot zijn recht te doen komen dan in de bewoordingen van de wet is geschied, dan wel ter tegemoetkoming aan onbillijkheden van overwegende aard – nadere regelen te geven en zij van die bevoegdheid in ruime mate gebruik plegen te maken;

dat derhalve, indien de belastingplichtige zich beroept op vertrouwen dat hij aan uitlatingen als hiervoor genoemd heeft mogen ontlenen, de aanslag dienovereenkomstig behoort te worden vastgesteld, ook al zou de wet de fiscus ter zake niet een bepaalde beleidsvrijheid laten;

dat derhalve de Tariefcommissie, door belanghebbendes beroep op aanwijzingen in de bij de Resolutie van 8 november 1968, nummer D68/7220, van de Staatssecretaris van Financiën gegeven toelichting af te wijzen op grond dat die aanwijzingen ‘duidelijk met de bewoordingen der Wet in strijd zijn’, van een andere en mitsdien onjuiste rechtsopvatting heeft blijk gegeven;

dat de bestreden uitspraak mitsdien niet in stand kan blijven.

4 Gelijkheidsbeginsel

Uitspraak:	Hoge Raad 6 juni 1979, nr. 19.290
Vindplaats:	AM4573
Onderwerp:	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
Bron:	AB 1979/404, BNB 1979/211, V-N 1979/1507

SAMENVATTING

Voorafgaande beslissing: Gerechtshof 's-Gravenhage 26 oktober 1978

Een in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel van behoorlijk bestuur is dat de administratie gelijke gevallen gelijk behandelt. Aan dit beginsel moet bij de afweging tussen toepassing van de wet en toepassing van een in aanmerking komende beginsel van behoorlijk bestuur, doorslaggevende betekenis worden toegepast als een begunstigend beleid wordt gevoerd, waarbij een bepaalde post, zonder omtrent de omvang daarvan bewijs te verlangen, conform de aangifte in aftrek wordt toegelaten.

UITSPRAAK

HOGHE RAAD

...

dat de taak van de belastingrechter bij zijn beoordeling van de rechtmatigheid van de aanslag niet is beperkt tot de vraag, of de Inspecteur is gebleven binnen de door de wet gestelde grenzen, maar voor diens ingrijpen evenzeer plaats is indien de wijze waarop de Inspecteur zijn bevoegdheden heeft gehanteerd anderszins in strijd is met het recht, doordat daarbij niet is gehandeld in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur welke daarbij moeten worden in acht genomen;

dat onder omstandigheden strikte toepassing van de wet waaruit de belastingschuld rechtstreeks voortvloeit, in die mate in strijd kan komen met een of meer beginselen van behoorlijk bestuur, dat die toepassing achterwege dient te blijven;

dat in het algemeen de vraag onder welke omstandigheden dit laatste zich voordoet van geval tot geval moet worden beantwoord door afweging van het beginsel dat de wet moet worden toegepast tegen een of meer in aanmerking komende beginselen van behoorlijk bestuur;

dat het een in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel van behoorlijk bestuur is dat de administratie gelijke gevallen gelijk behandelt;

dat aan dit beginsel bij een afweging als voormeld doorslaggevende betekenis moet worden toegekend in gevallen waarin de fiscus ten aanzien van bepaalde belastingplichtigen in zoverre een hen begunstigend beleid heeft gevoerd, dat hij een bepaalde post, zonder omtrent de omvang daarvan bewijs te verlangen, conform de aangifte in aftrek heeft toegelaten;